

Jyväskylän ammattiopiston opinto-ohjaussuunnitelman jalkauttaminen hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille

Kati Arkilahti
Anne Hiekkataipale

Tämä artikkeli esittelee ohjausmateriaalin jalkauttamismallin Jyväskylän ammattiopiston hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille. Jalkauttaminen tapahtui opettajille järjestetyssä koulutustilaisuudessa, jonka tarkoituksena oli tuoda tietoisuuteen Jyväskylän ammattiopiston ohjauksen materiaalit ja käytänteet.

Johdanto

Koulutustilaisuuden taustaksi tutustuimme Jyväskylän ammattiopiston laadukkaaseen ohjausmateriaaliin, joka on kaikkien luettavissa oppilaitoksen Intrassa. Materiaaleihin kuuluvat esimerkiksi opinto-ohjaussuunnitelma, kokonaisvaltainen moniammatillisen ohjauksen malli sekä ohjauksen vastuut -taulukot. Väistämättä jäimme miettimään, kuinka laajasti opettajat ovat tutustuneet kyseisiin ohjauksen työkaluihin. Erityisesti mietimme miten ohjauksen vastuut ovat opettajien tiedossa ja toteutuvatko ne päivittäisessä opetustyössä. Keskusteltuamme aiheesta oppilaitoksemme opinto-ohjaajien, esimiesten ja muutamien kollegoiden kanssa, teimme johtopäätöksen että työllemme on selkeä tilaus.

Tavoitteeksemme muotoutui ohjausmateriaalin jalkauttaminen hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille. Tavoitteiksi määrittelimme tuoda julki opettajien ja luokanvalvojien keskeiset tehtävät ja vastuut sekä ohjausvastuun jakautuminen tasaisemmin eri toimijoiden kesken. Yhtenä tavoitteen oli myös se, että opinto-ohjaajat voisivat käyttää työaikansa ohjaussuunnitelman määrittämiin keskeisiin tehtäväalueisiin, jotka ovat oppimisen ja opiskelun ohjaus, ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus sekä henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus.

Ohjenuorana toimi myös Jyväskylän ammattiopiston opinto-ohjaussuunnitelman tavoitteet, jossa ohjauksen lähtökohtana on muun muassa yhteisöllisyyden edistäminen, elinikäisen oppimisen tukeminen sekä koko henkilöstön osallistuminen opiskelijoiden kasvatukselliseen ohjaukseen. (Opinto-ohjaussuunnitelma 2012, 2.)

Taustatyö

Toteutus muotoutui kaksi osaiseksi. Ensimmäisessä osassa teimme taustatyötä, johon kuuluivat kyselyt eri toimijoille, opinto-ohjauksen materiaaleihin tutustuminen sekä tämän materiaalin muokkaaminen esitettävään muotoon. Toisen osion toteutimme lukuvuoden aloitukseen liittyvillä koulutuspäivillä elokuussa. Koulutustilaisuudessa jalkautimme ohjauksen materiaalit hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille.

Aloitimme tutustumalla Jyväskylän ammattiopiston ohjauksen materiaaleihin: laatukäsikirjaan, opinto-ohjaussuunnitelmaan, kokonaisvaltaisen moniammatillisen ohjauksen malliin sekä ohjauksen vastuut – taulukoihin. Lisäksi tutustuimme muuhun aihetta käsittelevään lähdemateriaaliin. Teimme yhteistyötä ohjausyksikön kanssa, joka kehittää ohjauksen eri osa-alueita Jyväskylän ammattiopistossa. Yksi kehittämisen kohde on ohjauksen vastuut -taulukoiden selkeyttäminen ja päivittäminen. Tänä syksynä pilottikokeiluna otettiin käyttöön Jukka Lerkkasen ohjaustarvearvio yhdellä koulutusallalla. Jatkossa ohjaustarvearvio tulee käyttöön myös muille koulutusaloille. Todennäköistä on, että sen teettäminen on yksi luokanvalvojan uusista työtehtävistä.

Taustatyönä teimme kolmelle kohderyhmälle kyselyt, joiden kautta haimme suuntaviivoja syksyn koulutustilaisuuden sisältöihin ja käsiteltäviin asioihin. Hotelli-, ravintola- ja cateringalan opiskelijoille suunnatussa kyselyssä halusimme selvittää miten he kokevat ohjauksen saatavuuden ja riittävyyden eri vuosiluokilla. Hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille suunnatussa kyselyssä selvitimme kuinka tuttuja ohjauksen materiaalit sekä vastuujat ovat ja heidän käsitystään ohjauksen määrästä ja käytänteistä. Jyväskylän ammattiopiston opinto-ohjaajille tehdyssä kyselyssä selvitimme ohjauksen määrällistä resurssia, työajan jakautumista eri tehtäväalueiden kesken, ohjauksen työkalujen käyttöä sekä ydintehtävän toteutumista.

Kyselyiden tulokset antoivat meille arvokasta tietoa monesta eri näkökulmasta. Tulosten perusteella valitsimme koulutustilaisuuden painopistealueet ja menetelmät ohjausmateriaalien esittämiseen. Tärkeimmäksi sisällöksi koulutuspäivään muotoutui opinto-ohjaussuunnitelman auki puhuminen sekä ohjauksen vastuut -taulukoiden käsittely opettajan ja luokanvalvojan näkökulmasta.

Koulutustilaisuuden toteutus

Koulutustilaisuus oli rakennettu vuorovaikutteiseksi, jossa tarkoituksena oli saada aikaan keskustelua ohjauksesta ja sen toteuttamisesta. Koulutustilaisuuden tueksi olimme purkaneet opinto-ohjaussuunnitelman selkokiekiseen muotoon ja kävimme sen läpi keskustellen. Ohjauksen vastuut – taulukot opettajien ja luokanvalvojien osalta olimme myös purkaneet konkreettisiksi tehtäväalueiksi ja kävimme ne läpi kohta kohdalta. Koulutustilaisuuden aikana toimme esille myös opinto-ohjaajakoulutuksen aikana oppimamme uusia menetelmiä. Voimavaraistavana menetelmänä jokainen osallistuja teki itselleen voimavara-aurion, jonka tarkoituksena oli kirjata voimavaroja, joiden avulla selviää tulevan lukuvuoden haasteista.

Koulutustilaisuudessa huomasimme, että kehittämistyömme aihe oli ajankohtainen ja tärkeä. Ohjauksen työkalujen avaaminen henkilöstölle heti lukuvuoden alkuun oli ajoitukseltaan täydellinen. Aiheen käsittely herätti paljon keskustelua, yllätyksiäkin tuli esimerkiksi ohjauksen vastuujaissa. Kaikki olimme yhtä mieltä siitä, että Intran materiaalien löytäminen ja niihin tutustuminen jää vähäiseksi kiireisen opetustyön ohessa. Henkilöstö koki erittäin tärkeäksi näiden materiaalien jalkauttamisen selkokiekisesti ja yhdessä keskustellen. Tästä kaikkien oli hyvä lähteä aloittamaan uutta lukuvuotta.

Hyvät käytänteet ja tulevaisuus

Kehittämistyöprosessin aikana esille nousi useita hyviä käytänteitä ohjauksen toteutukseen. Esittelimme niitä opettajille koulutustilaisuudessa ja ajatuksena oli, että jokainen ryhtyisi miettimään niiden hyödyntämistä omassa työssään. Tekemämme kyselyn ja havaintojen pohjalta totesimme, että opettajat ja luokanvalvojat tarjoavat hyvin pitkälti yksilö- ja ryhmäohjausta. Pienryhmäohjauksen käyttö yhtenä ohjauksen muotona on vähäistä. Pienryhmäohjaus olisi kuitenkin käyttökelpoinen menetelmä useissa ohjaustilanteissa. Sen etuna on ohjaajan ajansäästö sekä mahdollisuus koota paikalle vain ne opiskelijat, joita aihe koskee. Aiheet voivat olla esimerkiksi työssäoppimisen ohjaukseen, jatkokoulutukseen tai opintososiaaliin etuihin liittyviä. Pienryhmäohjauksen sisältöjä kannattaa kartoittaa myös suoraan opiskelijaryhmiltä, jolloin ohjaus vastaa opiskelijoiden ohjaustarpeita.

Opiskelijoiden kyselyistä nousi esille tarve kehittää toisen ja kolmannen vuoden luokanvalvojantuntien sisältöjä. Kysyntää olisi muun muassa seuraaville sisällöille: itsearviointitaitojen kehittäminen, itsetuntemuksen ja minä pystyvyyden vahvistaminen sekä ammatti-identiteetin kehittyminen. Yhtenä ideana esille nousi myös luokanvalvojan päivystystunti, johon voisi tulla juttelemaan tarvittaessa ilman ajanvarausta. Tämän toteuttaminen onnistuu helposti, koska työjärjestyksessä on varattuna aika luokanvalvojan tunnille. Olemme testanneet tätä käytännössä ja kokemukset ovat hyviä.

Merkittävimpanä hyvänä käytänteenä pidämme onnistunutta henkilöstökoulutusta ohjauksen asioista. Huomasimme koulutuksen voimaannuttavan vaikutuksen henkilöstöön. Lisäksi saimme paljon myönteistä palautetta, joten päätimme esittää, että koulutuksesta tulisi pysyvä käytäntö aina lukuvuoden alkuun. Tätä ajatusta tukee myös se, että ohjauksen materiaaleja päivitetään jatkuvasti ja henkilöstön ajan tasalla pitäminen on tärkeää. Ohjauskäytänteiden jalkauttaminen hotelli-, ravintola- ja cateringalan opettajille oli alkusysäys tulevalle toiminnalle. Pidämme tärkeänä, että tällaisesta toiminnasta tulisi pysyvä prosessi.

LÄHTEET

Jyväskylän ammattiopisto. Opinto-ohjaussuunnitelma 2012.

Koskela, Seija. 2013, ”Mie teen vaan oma työni”. Toimintatutkimus moniammatillisen yhteistyön ja ohjausosaamisen kehittämistä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Lerkanen, J. 2011. Siltamalli koulutus- ja uravalinnan tukena. H. Kasurinen, E. Merimaa & J. Pirttiniemi (toim) OPO. Ohjaajan käsikirja. Opetushallitus.

Opetushallitus. [Hotelli-, ravintola- ja cateringalan perustutkinto 2010](#). [Viitattu 2.11.2014]

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2011. [Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15. [Viitattu 2.11.2014]

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. [Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1. [Viitattu 2.11.2014]